

Inventering af fuglebestanden i Gentofte, nord for København

LINDHARD HANSEN

(With an English summary: A qualitative census of the bird fauna in a Copenhagen suburb)

Fra januar 1974 til december 1976 har jeg foretaget en kvalitativ inventering af fuglebestanden i en del af Københavns nordlige omegn. Undersøgelserområdet dækker ca. 25 km² og ligger mellem Ryvangen — Eremitagen — Lyngby og Søborgus, altså mest i Gentofte kommune. Området er tæt bebygget, men store dele med villaer med tilhørende haver og desuden parker og lystskove, hvorimod der næsten slet ikke er landbrug.

Undersøgelsen er foretaget under spadseretur på gader, veje og stier, og området har jeg inddelt i »stationer«, som stort set svarer til ca. 1/2 times spadseretur. For at egnen nærmest min bolig ikke skulle blive overrepræsenteret, er ingen station taget med mere end to gange inden for en måned.

Alle arter, der kunne bestemmes, blev noteret, men der gjordes intet forsøg på at tælle individerne, så et notat kan dække alt fra en enkelt fugl set eller hørt til mere end tusinde. Ved bedømmelsen af resultatet må man også tage i betragtning, at visse fugle lever meget skjult, mens andre færdes frit fremme og giver sig til kende ved kraftige lyde, så det billede af fuglebestanden, denne undersøgelse giver, er langt fra nøjagtigt.

Resultaterne er sammenstillet i tabel 1, og til forståelse af denne tjener følgende oplysninger:

Resultaterne er samlet månedsvis fra alle tre år, og antallet af stationer pr. måned varierer fra 100 til 146 — tabellens øverste linie. Anden linie viser, hvorledes antallet af arter varierer fra måned til måned, færrest i december-januar og flest i maj-juni. Dette kommer også til udtryk i tredje linie, som for hver måned giver det gennemsnitlige antal iagttagne arter pr. station. Største antal set på en station er 30 og mindste 3.

For at lette sammenligninger er der i den øvrige del af tabellen benyttet et pointsystem. Pointene er fremkommet ved for hver måned at omregne antallet af stationer, hvor den pågældende art er iagttaget, til hvad det ville blive, dersom der var iagttaget fra 100 stationer. Eks.: I januar er der iagttaget fra 136 stationer, og Skade står anført med 50 point — den er altså set 68 gange.

Pointene er for hver art opsummeret til højre, og disse tal er altså antal gange set ud af 1200 mulige.

Tabellen viser, hvilke fuglearter, der er de almindeligste, og hvorledes dette varierer gennem året. Solsort *Turdus merula* og Gråspurv *Passer domesticus* er de arter, der hele året ses hyppigst, men deres førerposition trues i nogle måneder af visse trækfugle, således i maj af Stær *Sturnus vulgaris* og i juli af Mursejler *Apus apus*.

Udover de i tabellen nævnte 34 arter er følgende fugle set. Tallet foran artsnavnet giver, hvor mange gange arten er set af 1200 mulige, og tallet efter artsnavnet er det tilsvarende tal fra inventeringen på Lolland (Hansen 1973).

49 Havesanger <i>Sylvia borin</i>	77
47 Musvåge <i>Buteo buteo</i>	208
38 Silkehale <i>Bombycilla garrulus</i>	3
34 Tårnfalk <i>Falco tinnunculus</i>	12
31 Rørspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>	19
28 Spurvehøg <i>Accipiter nisus</i>	27
27 Rørsanger <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	5
24 Grå Fluesnapper <i>Muscicapa striata</i>	14
23 Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	247
23 Sanglærke <i>Alauda arvensis</i>	491
23 Hvid Vipstjert <i>Motacilla alba</i>	133
21 Gærdesanger <i>Sylvia curruca</i>	22
17 Gøg <i>Cuculus canorus</i>	74
16 Stillits <i>Carduelis carduelis</i>	18
16 Tornirisk <i>Carduelis cannabina</i>	146

Tabel 1. Forklaring, se teksten.
For explanation, see text.

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Point	Lolland
Antal stationer	136	134	146	114	125	120	105	100	100	118	128	100		
Antal arter	43	51	51	57	67	63	53	51	55	52	50	42		
Antal arter pr. station	10,1	10,6	11,1	11,7	13,5	13,5	12,5	10,4	9,2	10,8	11,4	11,5		
Solsort <i>Turdus merula</i>	96	95	97	92	98	98	99	92	91	94	100	100	1152	454
Gråspurv <i>Passer domesticus</i>	85	91	95	94	92	91	94	94	91	96	93	97	1113	718
Hættemåge <i>Larus ridibundus</i>	95	91	94	88	85	82	86	76	51	86	91	99	1024	708
Musvit <i>Parus major</i>	86	95	95	90	80	65	63	58	87	95	96	96	1006	192
Ringdue <i>Columba palumbus</i>	45	61	69	86	81	70	81	80	83	86	74	77	893	205
Grønirisk <i>Carduelis chloris</i>	35	58	68	68	77	71	70	44	26	36	51	55	659	141
Skade <i>Pica pica</i>	50	55	56	41	38	35	33	32	25	52	62	64	543	74
Blåmejse <i>Parus caeruleus</i>	42	67	63	51	40	24	20	23	29	37	49	58	503	64
Skovspurv <i>Passer montanus</i>	23	32	35	30	37	39	52	48	41	46	47	43	473	161
Gråkrage <i>Corvus corone cornix</i>	43	46	46	40	44	33	29	14	26	42	56	50	469	333
Stær <i>Sturnus vulgaris</i>	1	18	49	81	92	63	41	16	32	40	4	1	438	537
Bogfinke <i>Fringilla coelebs</i>	14	24	34	48	52	50	36	17	21	46	43	50	435	264
Allike <i>Corvus monedula</i>	25	37	42	35	50	36	24	19	29	49	41	31	418	232
Sølvmåge <i>Larus argentatus</i>	39	41	42	25	14	23	30	19	4	20	44	63	364	231
Spætmejse <i>Sitta europaea</i>	23	28	26	32	21	19	18	26	31	25	26	25	300	50
Bysvale <i>Delichon urbica</i>					33	71	75	77	33				289	170
Landsvale <i>Hirundo rustica</i>				2	40	60	54	70	53	3			282	478
Mursegler <i>Apus apus</i>					30	84	91	68	2				275	76
Tyrkerdue <i>Streptopelia decaocto</i>	11	10	12	25	34	20	35	37	24	22	14	13	257	51
Stormmåge <i>Larus canus</i>	36	31	29	13	3	7	10	8	1	10	30	40	218	303
Rødhals <i>Erithacus rubecula</i>	10	9	10	15	17	13	12	6	17	37	35	17	198	47
Stor Flagspætte <i>Dendrocopus major</i>	17	28	24	25	16	14	13	10	10	12	13	15	197	41
Sangdrossel <i>Turdus philomelos</i>		1	2	41	45	33	21	9	10	28	2		192	124
Skovskade <i>Garrulus glandarius</i>	11	10	15	13	11	10	9	14	17	21	20	18	169	27
Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>				1	49	26	22	17	11	2			128	54
Gærdesmutte <i>Troglodytes troglodytes</i>	2	7	3	7	14	15	18	12	9	8	6	4	105	13
Sjagger <i>Turdus pilaris</i>	16	13	7	2						11	28	27	104	165
Kvækerfinke <i>Fringilla montifringilla</i>	4	15	5	6					1	17	14	29	91	23
Munk <i>Sylvia atricapilla</i>				4	25	29	21	3	1	1			84	32
Dompap <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	15	10	14	8	4	2	1		1	6	10	8	79	21
Vindrossel <i>Turdus iliacus</i>	1	3	3	4						11	28	27	77	34
Grønsisken <i>Carduelis spinus</i>	12	24	10	3	1				1	9	9	7	76	7
Jernspurv <i>Prunella modularis</i>	2	2	2	13	12	7	4	4	4	2	5	3	60	19
Rødstjert <i>Phoenicurus phoenicurus</i>					8	13	14	12	4	2			53	18

- 16 Fiskehejre *Ardea cinerea* 66
 15 Broget Fluesnapper *Ficedula hypoleuca* 7
 14 Gråsisken *Carduelis flammea* 0
 14 Tornsanger *Sylvia communis* 92
 13 Nattergal *Luscinia luscinia* 26
 13 Digesvale *Riparia riparia* 90
 12 Træløber *Certhia familiaris* 2
 12 Skovpiber *Anthus trivialis* 16
 11 Sumpmejsje *Parus palustris* 22
 11 Kærnebidder *Coccothraustes coccothraustes* 3
 11 Fuglekonge *Regulus regulus* 2
 9 Vibe *Vanellus vanellus* 301
 9 Gulbug *Hippolais icterina* 10
 8 Hvepsevåge *Pernis apivorus* 14
 7 Gransanger *Phylloscopus collybita* 0
 6 Sortmejsje *Parus ater* 1
 6 Halemejsje *Aegithalos caudatus* 7
 5 Sortspætte *Dryocopus martius* 0
 5 Råge *Corvus frugilegus* 166
 5 Skovsneppe *Scolopax rusticola* 0
 5 Skovsanger *Phylloscopus sibilatrix* 0
 5 Fasan *Phasianus colchicus* 194
 4 Natugle *Strix aluco* 0
 3 Ubest. terne *Sterna sp.* 2
 3 Rødrygget Tornskade *Lanius collurio* 24
 2 Kærsanger *Acrocephalus palustris* 3
 2 Blå Kærhøg *Circus cyaneus* 0
 2 Stor Tornskade *Lanius excubitor* 9
 2 Gul Vipstjert *Motacilla flava* 20
 2 Engpiber *Anthus pratensis* 31
 2 Dværgfalk *Falco columbarius* 0
 1 Bynkefugl *Saxicola rubetra* 33
 1 Bjergirisk *Carduelis flavirostris* 0
 1 Svartbag *Larus marinus* 3
 1 Alm. Kjove *Stercorarius parasiticus* 0
 1 Mosehornugle *Asio flammeus* 0
 1 Fiskeørn *Pandion haliaetus* 2
 1 Vandstær *Cinclus cinclus* 0
 1 Isfugl *Alcedo atthis* 0
 1 Pirol *Oriolus oriolus* 1
 1 Lille Korsnæb *Loxia curvirostra* 3
 1 Stenpikker *Oenanthe oenanthe* 29
 Da jeg foretog inventeringen på Lolland, undgik jeg at lave stationer nær kyster eller søer, og for at gøre materialet mest muligt sammenligneligt har jeg i Gentofte undgået stationer langs Øresund, og i parkerne har jeg ikke noteret svømmefugle. Jeg har altså kun noteret svømmefugle overflyvende, og det gav følgende resultat:
 79 Gråand *Anas platyrhynchos* 91
 10 Knopsvane *Cygnus olor* 88
 9 Stor Skallesluger *Mergus merganser* 0
 6 Troland *Aythya fuligula* 23

- 2 Gravand *Tadorna tadorna* 62
 2 Grågås *Anser anser* 25
 2 Sangsvane *Cygnus cygnus* 1
 1 Taffeland *Aythya ferina* 14

Som et supplement har jeg i løbet af de tre år foretaget 70 tællinger af de til vand knyttede fugle ved Gentofte Sø. De her nævnte tal skal direkte sammenlignes med 70 mulige: 70 Hættemåge, Gråand og Blishøne *Fulica atra*. 67 Troland, 66 Taffeland og Knopsvane. 61 Sølvmåge *Larus argentatus*. 54 Toppet Lappedykker *Podiceps cristatus*. 50 Stormmåge *Larus canus*. 41 Rørhøne *Gallinula chloropus*. 28 Stor Skallesluger. 21 Fiskehejre. 8 Fjordterne *Sterna hirundo*. 6 Lille Skallesluger *Mergus albellus*. 4 Pibeand *Anas penelope*, Krikand *Anas crecca* og Mudderklire *Tringa hypoleucos*. 3 Hvinand *Bucephala clangula*. 2 Isfugl, Skeand *Anas clypeata* og Havterne *Sterna paradisaea*. 1 Svartbag, Ederfugl *Somateria mollissima* og Lille Lappedykker *Podiceps ruficollis*.

Det er jo den øjeblikkelige situation, disse tal afspejler, men fuglebestanden undergår til stadighed forandringer. For blot ca. 10 år siden ville Tyrkerduen, som nu er nr. 19 på listen, slet ikke have været med. Den er ret sent kommet til hovedstadsområdet, og i mine optegnelser figurerer den i 1974 med 16 pct., 1975 med 18 pct. og i 1976 med 26 pct. Hættemågen, en art som nu helt dominerer bybilledet, var i begyndelsen af dette århundrede en sjældenhed, og det bliver den måske igen. Det kan ikke ses af mine tal, men færdes man på dens ynglepladser, er det let at konstatere, at det er en art i tilbagegang (se Møller 1978).

Der er også variation i fuglebestanden fra år til år, idet nogle trækgæster visse år optræder invasionsagtigt. Ved at sammenstille pointtallene for månederne oktober-april, hvor der altså maksimalt kan opnås 700 point, belyses dette: Silkehal 1974-75 88 p., 1975-76 24 p. og 1976-77 kun 2 p. Grønsisken *Carduelis spinus* 1974-75 161 p., 1975-76 39 p. og 1976-77 10 p. Kvækerfinke *Fringilla montifringilla* 1974-75 113 p., 1975-76 9 p. og 1976-77 238 p. De år, hvor vi har mange Kvækerfinker, overvintre også flere Bogfinker *Fringilla coelebs* end normalt: 1974-75 290 p., 1975-76 208 p. og 1976-77 445 p. Spurvehøgen *Accipiter nisus* er også hyppigere, når der er mange finker: 1974-75 27 p., 1975-76 14 p. og 1976-77 59 p.

Længst til højre i tabellen ses en række tal,

som refererer til den undersøgelse, jeg foretog på Lolland 1970-71 (Hansen 1973). Disse tal er fremkommet helt på samme måde som tallene lige til venstre for og kan altså umiddelbart sammenlignes, når man blot betænker, at undersøgelsen på Lolland ikke foregik helt på samme måde. Det ses tydeligt, at fuglebestanden i Gentofte er langt tættere end på Østlolland, men til gengæld er den knapt så varieret. På Østlolland sås 109 arter, skønt der kun observeredes fra 843 stationer i løbet af et år, mens der i Gentofte kun sås 99 arter til trods for, at der i løbet af tre år observeredes fra 1426 stationer. Undersøgelsen på Lolland foretoges i en egn, hvor landbruget var helt dominerende, og det ses f.eks. af tallene for Sanglærke, Vibe og Gulspurv. Bemærkelsesværdigt er det også, at Hættemåge og Sølvmåge er hyppigere i byen end på landet, mens det hos Stormmåge er omvendt.

Der foreligger et arbejde (Møller 1976), som beskriver bestanden af ynglefugle i tre jyske byområder, som det er fristende at sammenligne med Gentofte. Jeg har ingen tal til sammenligning, men mit skøn er, at der er ret god overensstemmelse, men dog med variationer. Solsort er den hyppigste ynglefugl alle fire steder, og der er nogenlunde ens bestand af Sangdrossel *Turdus philomelos*, Stær, Grønirisk *Carduelis chloris* og Bogfinke. Tyrkerdue er som ventet hyppigere i de jyske områder, og det samme gælder Løvsanger *Phylloscopus trochilus*, Gærdesanger, Tornsanger og især Tornirisk; denne art er påfaldende fåtallig i mit undersøgelsesområde samtidig med, at den mange steder i Københavns omegn er en almindelig fugl. Talrigere i Gentofte end i de jyske byområder er især Skade og Ringdue *Columba palumbus*, men tillige Musvit *Parus major*, Blåmejse *Parus caeruleus*, Landsvale *Hirundo rustica* og Bysvale *Delichon urbica*. Kragen *Corvus corone cornix*, som er almindelig ynglefugl her, er slet ikke nævnt i det jyske materiale.

Det er et stort antal arter, der har tilpasset sig livet i den tætte bebyggelse, f.eks. Ringdue, Grønirisk, Musvit, Blåmejse og ikke mindst Krage og Skade. Disse sidste er dog på Østlolland mindre almindelige end på landet iøvrigt. Man ser jævnligt, at fugleinteresserede kræver Krager og Skader bekæmpet i villakvartererne af hensyn til sangfuglene. Men rent faktisk klarer fugle som Solsort, Sangdrossel, Grønirisk, Ringdue og Tyrker-

due sig forbavsende godt. Mon ikke der ville blive for mange af dem, hvis deres naturlige fjender blev fjernet.

ENGLISH SUMMARY

A qualitative census of the bird fauna in a Copenhagen suburb

During three years, from January 1974 to December 1976, the author made a qualitative census of the bird fauna in a suburb just north of Copenhagen. The area covered is about 25 square kilometres and consists largely of single-family houses and gardens plus a few groves and parks. The counts were made by walking on public roads and paths, and for every half kilometre a stop — a so-called »station« — was made and every identified species noted, but their number was neglected.

The result of these counts are listed in table 1. The top line gives the number of stations each month, varying from 100 to 146. Second line gives the number of species recorded each month, and the third line the number of species per station. In order to facilitate comparisons a system of points has been adopted. The figures in the table are percentages. Thus, for instance, 136 stations were visited in January, and the Magpie *Pica pica* was recorded at 68 of them, making 50 points for the Magpie in January. In column no. 2 from the right the points for each month have been summed up, these figures thus being the total out of 1200 possible points. The far right column gives the totals from a similar census on the island of Lolland (Hansen 1973). The table ends by 50 points, species not reaching a total of 50 points being listed on p. 105 (the figures after the name referring to the above mentioned census on Lolland). Localities near water were avoided and aquatic bird species from such localities are listed on p. 107.

LITTERATUR

- Hansen, Lindhard 1973: Inventering af fuglebestanden på Østlolland. — Dansk orn. Foren. Tidsskr. 67, 79-83.
- Møller, Anders Pape 1976: Ynglefugleoptællinger i tre villa- og bymæssige bebyggelser i Danmark. — Dansk orn. Foren. Tidsskr. 70, 91-98.
- Møller, Anders Pape 1978: Mågernes *Larinae* yngleudbredelse, bestandsstørrelse og -ændringer i Danmark, med supplerende oplysninger om forholdene i det øvrige Europa. — Dansk orn. Foren. Tidsskr. 72, 15-39.

Manuskriptet modtaget 18. maj 1977.

Forfatterens adresse:
Gentoftegade 41, 4.
2820 Gentofte